

УДК 001.4:930.22

ББК 73

Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. пр. / Київський нац. ун-т культури і мистецтв ; ін-т державного управління і права. За заг. ред. В.В. Бездрабко. – К. : Четверта хвиля, 2014. – Вип. 8. – 280 с.

ISBN 978-966-529-295-1

Збірка наукових праць містить матеріали Восьмого міжнародного науково-теоретичного семінару «Термінологія документознавства та суміжних галузей знань» (Київ, 2014), організованого кафедрою документознавства та інформаційної діяльності інституту державного управління і права Київського національного університету культури і мистецтв. Статті та повідомлення присвячені загальній теорії термінознавства, проблемно-тематичним аспектам термінології документознавства, архівознавства та інших суміжних наукових галузей знань.

Для фахівців у сфері термінознавства, документознавства, наук документально-комунікаційного циклу.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

М.М. Поплавський, доктор педагогічних наук, професор (голова)
С.Д. Безклубенко, доктор філософських наук, професор
В.В. Бездрабко, доктор історичних наук, професор (заступник голови)
О.Є. Гомотюк, доктор історичних наук, професор
Н.Б. Зинов'єва, доктор педагогічних наук, професор
С.Г. Кулешов, доктор історичних наук, професор
В.С. Шандра, доктор історичних наук, професор
Г.М. Швецова-Водка, доктор історичних наук, професор

Опубліковані матеріали відбивають точку зору авторів,
яка не завжди збігається з думкою Редакційної колегії.

За точність цитувань Редакційна колегія відповідальності не несе.

Рекомендовано до друку вченою радою
інституту державного управління і права
Київського національного університету культури і мистецтв
(протокол № 01 від 28 березня 2014 р.)

ISBN 978-966-529-295-1

© Автори статей, 2014

ЗМІСТ

Термінологічні питання документознавства	6
<i>Ірина Захарова</i> «Документ» і «запис» у контексті впровадження систем керування документами.....	6
<i>Нонна Зинов'єва</i> Функциональные различия между документом и документированной информацией: к постановке проблемы.....	17
<i>Оксана Рещетілова, Катерина Прокоф'єва</i> Термінологічні проблеми документального забезпечення управління.....	22
<i>Сергій Савченко, Олександр Михайлюк</i> Документ, документація, документообіг: методики аналізу (дидактичний аспект).....	26
<i>Оксана Тур</i> Стандартизація наукової термінології в контексті діяльності органів стандартизації СРСР.....	37
<i>Світлана Харченко, Світлана Литвинська</i> Із ретроспективних нарацій про українську документознавчу термінографію	43
<i>Галина Швецова-Водка</i> Документологическая терминология Ю.Н. Столярова	61
Термінологія наук документально-комунікаційного циклу	75
<i>Ірина Бєнічук</i> Термінологічні аспекти розвитку інтернет-технологій.....	75
<i>Тетяна Луцишина</i> Документно-інформаційні ресурси: поняття і склад	83
<i>Зоя Романуха</i> Бібліографічне інформування споживачів: термінологічний підхід.....	88
<i>Леся Ткач, Наталя Нечухаєва</i> Комп'ютерна лексикологія для студентів-документознавців	98
<i>Людмила Трачук</i> Проблема визначення поняття «електронна бібліотека»	104
<i>Марина Шатрова</i> Теоретико-термінологічні пошуки в галузі історії книги	107
Загальні теоретичні та науково-практичні питання документознавства й суміжних галузей знань	113
<i>Віта Бейко</i> Сучасний стан уніфікації галузевої документації в Україні.....	113
<i>Галина Гордієнко</i> Норми документування службової управлінської інформації як механізм комунікативної спроможності та комунікативного успіху.....	120

<i>Дина Желтоухова</i>	
Принципы документирования управленческой деятельности в мемориальных музеях г. Куйбышева 1980-х гг.	132
<i>Оксана Збанацька</i>	
Класифікаційні таблиці, рубрикатори, класифікатори як засоби створення пошукового образу документа.....	142
<i>Антоніна Зоряна</i>	
Переклад як об'єкт документознавчих досліджень: історіографічний огляд.....	149
<i>В'ячеслав Кудлай</i>	
Керування документальними процесами в системі управління якістю підприємства.....	159
<i>Тарас Куррунець</i>	
Нормативне та методичне забезпечення зберігання електронних інформаційних ресурсів в Україні.....	167
<i>Ольга Новицька</i>	
Службові листи як об'єкт дослідження документознавства.....	174
<i>Лілія Півньова</i>	
Історія становлення лексеми паспорт для позначення основного документа людини.....	176
<i>Евгеній Плешкевич</i>	
Сущность и перспективы развития теории документа Майкла Баклэнда	182
<i>Сергей Силков</i>	
Международный проект InterPARES Trust по обеспечению доверия к документам, управляемым в on-line среде.....	193
<i>Надія Стрішенець</i>	
Упровадження нового міжнародного стандарту каталогування «Опис та доступ до ресурсу» (« <i>Resource Description and Access</i> ») у бібліотеках світу 198	
Документознавча та інформаційна освіта	203
<i>Наталія Вірьовкіна</i>	
Зростання ролі інформаційної складової у змісті підготовки фахівців із документознавства та інформаційної діяльності.....	203
<i>Світлана Дубова</i>	
Проблеми розвитку та можливі перспективи трансформацій документознавства в сучасних інформаційних умовах.....	211
<i>Світлана Зозуля</i>	
Професійна компетентність працівників бібліотечно-інформаційної сфери: до проблеми визначення поняття.....	218
<i>Оксана Матвієнко, Михайло Цивін</i>	
Інформаційний супровід PR-діяльності.....	231
Наші гості	236
<i>Олена Бережняк</i>	
Параметри дослідження документного потоку художньої літератури.....	236

<i>Олена Бучковська</i>	
Діалогічність міжкультурної взаємодії.....	240
<i>Олена Дроздова</i>	
Ярмаркова торгівля України кінця XIX – початку XX ст. у документах: становлення торговельної термінології.....	244
<i>Марина Костенко</i>	
Документні ресурси з художньої культури та мистецтва в системі засобів забезпечення галузевих інформаційних потреб.....	247
<i>Мариня Меркотан</i>	
Деякі аспекти типології інформаційних ресурсів вищого навчального закладу.....	255
<i>Олена Постельжук</i>	
Жанри аналітичних документів наукової бібліотеки.....	263
<i>Галина Сілкова</i>	
Формування методики інформаційно-аналітичної діяльності.....	270
<i>Ліна Стороженко</i>	
Історичний роман: до питання жанру.....	275
Відомості про авторів.....	278

Світлана Зозуля

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ: до проблеми визначення поняття

Висвітлено підходи різних авторів до семантики терміна «професійна компетентність». Виокремлено структурні складові фахової компетентності працівників бібліотечно-інформаційної сфери. Запропоновано перспективні напрями підвищення професіоналізму бібліотекарів у контексті освітніх трансформацій. Розглянуто ключові аспекти розвитку поняттєвого апарату за проблематикою розвідки на основі чого сформовано власні дефініції понять «професійна культура фахівця» та «професійна компетентність».

Сучасний етап розвитку української освіти характеризується не лише інноваціями форм і методів професійної підготовки фахівців бібліотечно-інформаційної сфери, а й модернізацією, переглядом цілей і змісту кваліфікаційних вимог до бібліотечних професій¹. Освітні трансформації дозволяють виходити за межі вузькопрофесійних навичок та спонукають фахівців до саморозвитку, підвищення власного інтелектуального потенціалу. Це передбачає переосмислення фахових компетентностей, а головне – формує орієнтування на виразний науковий результат своєї діяльності. Це, безсумнівно, сприяє виробленню професійного самоусвідомлення. Тож на початку ХХІ ст. – епохи формування суспільства знань, потреба в кваліфікованих, компетентних в усіх аспектах професійної діяльності спеціалістів бібліотечно-інформаційної сфери стає особливо значущою. Зазначене зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою даної розвідки є аналіз семантики поняття професійної компетентності працівників бібліотечно-інформаційної сфери. Завдання статті: проаналізувати поняттєвий апарат дослідження, виявити та показати підходи різних авторів до визначення базового терміна «компетентність», виокремити структурні складові професійної компетентності працівників бібліотечно-інформаційної сфери.

Новизна результатів дослідження полягає в здійсненні семантичного аналізу поняття «професійна компетентність працівника бібліотечно-інформаційної сфери» у контексті модернізації освіти в Україні та формування власних дефініцій до понять «професійна культура фахівця» та «професійна компетентність».

Стан розроблення питання. В умовах компетентнісно орієнтованої освіти все більшої актуальності набуває саме компетентнісний підхід до кваліфікаційних характеристик бібліотечних працівників. Питання розвитку бібліотечної освіти, покращення іміджу бібліотекарів, формування комунікаційних, термінологічних та інших ключових компетентностей працівників бібліотечно-інформаційної сфери вивчали такі сучасні українські дослідники: В. Бабич², О. Білик³, І. Давидова⁴, Л. Демчина⁵, В. Загуменна⁶, С. Зозуля⁷, В. Ільганаєва⁸, Н. Кушнарєнко⁹, В. Мудроха¹⁰, А. Соляник¹¹, А. Чачко¹², В. Шейко¹³ та інші.

Заслужують на увагу праці російських учених, котрі приділяють чималу увагу проблемам бібліотечної професіології. Приміром, Л. Мартинова¹⁴, Н. Марьясова¹⁵, О. Каптерєв¹⁶, О. Соколов¹⁷, Е. Сукіасян¹⁸, Ю. Столяров¹⁹ та інші наголошують на важливості формування поваги до власної професії й підкреслюють актуальну вимогу сьогодення – працювати не за формальними ознаками, а із застосуванням творчого підходу, доводячи суспільству потребу в компетентних за багатьма аспектами бібліотечних працівниках, «подавати» себе як гідних, цінних партнерів²⁰.

Основна частина дослідження. На початку 90-х рр. ХХ ст. у структурі бібліотечного знання почала формуватись дисципліна, яка вивчає професію бібліотекаря – бібліотечна професіологія (БП). Теоретична база, накопичена на цей період, доволі значна: дисертаційні дослідження, публікації за результатами аналізу стану підготовки та підвищення кваліфікації бібліотечних працівників тощо²¹. Бібліотечна професіологія вивчає не лише роль і місце бібліотечної професії, закономірності її історичного розвитку, а й прогнозування змін, перспективи розвитку цієї сфери, професіографічні аспекти наукової роботи в бібліотеці. Одним із завдань БП є вдосконалення галузевої освіти, розвиток професійних об'єднань та асоціацій, формування професійного самоусвідомлення тощо.

Аналізуючи поняттєво-термінологічний апарат бібліотечно-інформаційної сфери, зазначимо, що в Україні часто використовуваним став термін «культура фахівця» у значенні системи набутих знань, умінь і навичок, що забезпечує здатність виконувати професійні завдання й обов'язки²². Іноколи дослідники, як синонім вживають термін «професійна культура» у розумінні сукупності спеціальних теоретичних знань та практичних умінь, пов'язаних із конкретним видом праці²³. Фактично, названі терміни можна вважати еквівалентними. Це сприяло формуванню загальнонаукового поняття «професійна культура фахівця», яке набуло концептуальних ознак на 80-х рр. ХХ ст. Узагальнюючи підходи окремих українських²⁴, російських теоретиків²⁵ до тлумачення цього поняття, формуємо власне: професійна культура фахівця – це значуща, невід'ємна складова фахового та особис-

місного розвитку індивідуума, готовність (бажання) та здатність до самоорганізації, адаптації та реалізації власного інтелектуального потенціалу відповідно до інноваційного розвитку суспільства та здійснення професійної діяльності на засадах професійної етики.

Термін «професійна етика» у дослідженні вживаємо в значенні певного кодексу правил, що визначають поведінку спеціаліста в службовій ситуації, а також норм, які відповідають установленим законам та нормативним документам, фаховим знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків, що є свідченням високого індексу професійності²⁶. На міжнародному рівні поняття професійної етики застосовують не лише як систему моральних принципів, норм і правил поведінки, а й як корпоративну філософію кожної окремо взятої книгозбірні. Зокрема про це йдеться в «Кодексі етики ІФЛА для бібліотекарів та інших інформаційних працівників», затвердженому Радою ІФЛА у 2012 р.²⁷

Проаналізувавши в загальних рисах базові поняття дослідження, узагальнимо, що професійна етика – це, перш за все, усвідомлення відповідальності та власної професійної компетентності.

Вивчення проблеми формування професійних компетентностей працівників бібліотечно-інформаційної сфери спрямовує нас до ключового поняття дослідження – «компетентність», яке на початку ХХІ ст. набуло актуальності в багатьох наукових сферах. Однак традиційно більш поширеним було поняття «професіоналізм».

У широкому сенсі компетентність розуміється як ступінь соціальної та психологічної зрілості людини, її готовності до певного виду діяльності, що дозволяє успішно функціонувати в суспільстві. У вузькому сенсі – це рівень інтегрованості в професійну діяльність, коли працівник є обізнаним, має практичний досвід вирішення професійних завдань та спроможний виконувати будь-яке завдання якісно й ефективно²⁸. Зауважимо, що вітчизняні фахівці термін «компетентність» вживають у значенні, запропонованому вченими європейських країн²⁹. Зокрема експерти, започаткованої в 1997 р. у рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США і Канади програми «DeSeCo» («Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади»), тлумачать компетентність як спроможність успішно реалізовувати індивідуальні й соціальні інформаційні потреби, здатність діяти самостійно та виконувати поставлені завдання на високому професійному рівні³⁰. Отже, компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, передбачаючи наявність досвіду, який, власне кажучи, забезпечує можливість застосування цих знань³¹.

В Україні цей термін було запроваджено в середині 90-х рр. ХХ ст. у значенні здатності людини мобілізувати набуті знання, уміння та навички, здійс-

нюючи професійну діяльність, уміння їх ефективного застосування не лише в стандартних, але й у нестандартних ситуаціях³². Визначення уніфіковано в постанові Кабінету Міністрів України № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (від 23 листопада 2011 р.), де зазначається, що «компетентність / компетентності – це здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості»³³. Проте визначення терміна «компетентність» має й інші авторські й наукові підходи, які представлено в Таблиці 1.

Основні дефініції терміна «компетентність»

Таблиця 1

Визначення	Джерело
сукупність знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності; вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію	Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики: [кол. моногр.] / [Н.М. Бібік та ін.]. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
семантично перизинна категорія, яка представляє їх інтеріоризовану (трансформовану в особистісний досвід) сукупність, систему, деякий «багаж» знань людини	Вітвицька С.С. Компетентнісний та професіографічний підходи до побудови професіограми магістра освіти / С.С. Вітвицька // Вісн. Житомирського держ. ун-т. Вип. 57. Педагогічні науки. – 2011. – С. 52–58.
це оволодіння відповідними знаннями і здібностями, котрі дозволяють людині отримати ґрунтовні знання у певній галузі та ефективно здійснювати свою діяльність у цій сфері	Хуторской А.А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы / А.А. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.
готовність на високому професійному рівні виконувати свої посадові та фахові обов'язки відповідно до сучасних теоретичних та практичних надбань і досвіду, наближених до світових вимог та стандартів	Маслов В.І. Принципи менеджменту в установах освіти / В.І. Маслов // Освіта і управління. – 1997. – № 1. – С. 80.
здатність спеціаліста до досягнення чітко визначеної мети ефективного здійснення професійної праці у певній галузі діяльності; це особистісна характеристика, яка засвідчує реальну здатність до виконання професійних дій	Формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму: навч.-метод. посіб. / [В.Т. Лозовецька та ін.]. – К., 2010. – 382 с.

особисті можливості посадовця і його кваліфікація (знання, досвід), що дозволяє брати участь у розробці певного кола рішень або вирішувати питання самому, завдяки наявності в нього певних знань, навичок, рівень освіченої особи, який визначається ступенем оволодіння теоретичними засобами пізнавальної або практичної діяльності	Коджаспирова Г.М. Словарь по педагогике / Г.М. Коджаспирова. – Москва : ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д : Изд. центр «МарТ», 2005. – С. 133.
компетентність як екзистенціональна властивість людини є продуктом власної життєтворчої активності людини, ініційованої процесом освіти як властивість індивіда, існує в різних формах – як високий рівень умілості, як спосіб особистісної самореалізації (звичка, спосіб життєдіяльності, захоплення), як певний підсумок саморозвитку індивіда, форма вияву здібностей та ін.	Зязюн І.А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи [вступна стаття] / І.А. Зязюн // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи : монографія. – К. ; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. – С. 10–18.
проінформованість, обізнаність, авторитетність; компетентність у перекладі з латини – <i>competentia</i> , означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід	Вікіпедія: вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/ . – Назва з екрана.

Проаналізувавши різні тлумачення терміна «компетентність», узагальнимо, що кваліфікаційні вимоги до сучасних працівників бібліотечно-інформаційної сфери полягають насамперед у:

– оволодінні інтелектуальним інструментарієм, що уособлює здібності фахівця вирішувати професійні завдання в умовах багатофакторного інформаційно-комунікаційного простору;

здатності до опанування нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);

умінні встановлювати та підтримувати необхідні контакти, взаємодіяти з іншими людьми, що передбачає наявність комунікативних компетентностей, готовності та здатності успішно адаптуватися до сучасних умов інформаційного суспільства, що швидко змінюються;

оволодінні галузевою термінологічною лексикою на належному рівні; наявності аналітичного мислення, що передбачає спроможність аналізувати, синтезувати нову інформацію, продукуючи вторинні джерела інформації;

умінні самостійно й компетентно вирішувати поставлені завдання; орієнтованості на позитивний результат та перспективу.

Узагальнюючи, компонуємо коротке визначення цього терміна: *компетентність – це готовність та здатність людини свідомо діяти у сфері професійної діяльності*³⁴.

Важливим показником становлення фахівця є формування його професійної компетентності, котру розрізняємо за такими видами: спеціальна (здатність до фахового зростання), соціальна (спроможність вирішувати питання у співпраці з іншими членами колективу – тобто колективна творчість), особистісна або індивідуальна (володіння прийомами самовиявлення й саморозвитку), екстремальна (готовність до роботи в ситуації раптового ускладнення: зміна професії, перенавчання тощо). Професійна компетентність може тлумачитися по-різному. Зокрема, білоруські вчені розглядають це поняття, як сукупність знань та умінь, що зумовлюють позитивні результати праці; наявність навичок стосовно виконання фахових завдань; комплекс знань і професійно значущих особистісних характеристик; єдність теоретичної та практичної готовності до здійснення спеціальної діяльності, здатності приймати інноваційні рішення³⁵. Тож очевидно, що семантика цього поняття є багатокомпонентною, що передбачає низку кваліфікаційних характеристик (Табл. 2).

Складові терміна «професійна компетентність»

Таблиця 2

Компоненти терміна	Визначення
Інформаційна культура	– сукупність принципів і реальних механізмів, що забезпечують позитивні взаємодії етнічних і національних культур, а також сполученість у загальному досвіді людства ³⁶ ; – здатність до опанування нових інформаційних технологій, уміння створювати власні пошукові системи та джерела інформації ³⁷ .
Інформаційно-аналітична компетентність	– інтеграція в єдине ціле системи засвоєних знань, умінь, навичок, дій, способів ухвалення рішень, завдань, ціннісних орієнтацій фахівця, його здібностей бути обізнаним, що передбачає володіння сучасними інформаційними технологіями, розуміння сфери їх застосування у професійній діяльності, уміння критично аналізувати наукову інформацію ³⁸ .
Комунікативна компетентність	– здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми; система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії ³⁹ .
Культурна компетентність	– рівень адаптованості людини до культурного, комунікаційного, техногенного, сучасного середовища, її вміння орієнтуватися в інформаційному потоці, правильно використовувати отриману інформацію для прийняття рішень ⁴⁰ .
Професіоналізм	– оволодіння основами та глибинами якої-небудь професії ⁴¹ .

Професійна етика	– система конкретизованих моральних норм і принципів із урахуванням особливостей тієї чи іншої професійної діяльності людей; – кодекс правил, що визначає поведінку спеціаліста, норм, які відповідають існуючим законам та відомчим нормативним документам, професійним знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків ⁴² .
Термінологічна компетентність	– володіння галузеву термінологічною лексикою на високому професійному рівні ⁴³ .

Вивчивши різні підходи до тлумачення терміна «професійна компетентність», запропонуємо власне визначення – *сукупність інтелектуальних якостей і властивостей, інтеграція знань, умінь, навичок і професійно значущого досвіду, потрібних фахівцю для ефективного виконання фахової діяльності*. Професійна компетентність значною мірою залежить від рівня освіченості та морально-психологічної цілісності особистості, яка орієнтується на реалізацію власного інтелектуального потенціалу.

Нині, коли в суспільстві відбуваються глобальні зміни, відчутними стали зрушення, які стосуються підвищення вимог до професійних компетентностей фахівців бібліотечно-інформаційної сфери. Ця особливість пов'язана, у першу чергу, із трансформацією функцій та основних напрямів діяльності сучасних книгозбірень, котрі з традиційних бібліотек (бібліотек-сховищ) еволюціонують у бібліотечно-бібліографічні, науково-інформаційні та культурно-просвітницькі центри. Відповідно до таких модернізацій актуальним є розроблення та впровадження нової системи підготовки майбутніх спеціалістів. Зауважимо, що основою розвитку та становлення особистості фахівців бібліотечно-інформаційної сфери, формування їхніх професійних навичок, світогляду, професійного самосвідомлення тощо становить навчальний процес, що є обов'язковою передумовою адаптації до професійного середовища. Професійна культура передбачає не тільки досконале володіння теоретичними знаннями обраної спеціальності, а й уміння практично застосовувати ці знання у процесі професійної діяльності. У зв'язку з цим, важливого значення набуває підвищення культури наукової мови бібліотечних фахівців шляхом збагачення їхнього лексичного запасу термінологічною лексикою, уживаною в певній науковій сфері, а також формування практичних навичок ділового усного та письмового спілкування у професійному колі. У цьому контексті актуальним є поняття «*термінологічна компетентність*», зміст якого вкладаємо, перш за все, знання галузевої термінології на належному професійному рівні. Важливість функціонування правильної наукової лексики є незаперечним фактом, оскільки достеменно відомо, що термін – це інструмент професійної діяльності. Водночас, термінологічна компетентність є ключовою в науковій діяльності й виражає значення традиційної тріади «знання-уміння-

навички» інтегруючи їх у єдиний комплекс. Цей аспект має важливе значення, оскільки сприяє цілісній підготовці фахівців бібліотечно-інформаційної сфери, розвиває їхню професійну культуру та комунікативну компетентність⁴⁴. За означенням експертів, уміле терміновживання є не лише формальною вимогою до мовленнєвої компетенції фахівця, а й сприяє реалізації найважливіших функцій професійного мовлення⁴⁵. Для успішного вирішення цього завдання в багатьох ВНЗ України до навчальних планів стали впроваджувати дисципліни з термінознавства, вивчення яких повинне здійснюватись у контексті загальної гуманітарної підготовки майбутніх спеціалістів і водночас спиратись на мовленнєвий досвід, здобутий студентами під час опанування спеціальних дисциплін⁴⁶. Значення термінології надзвичайно важливе в науці, оскільки унормований термін стає умовою правильності наукового мислення. Формування чіткої термінології галузі – це ключова вимога задля якісної підготовки інструктивно-методичних і нормативно-правових документів, одна з базових засад укладання термінологічних лексикографічних видань і формування поняттєвого апарату бібліотечно-інформаційної сфери. Для професійного спілкування бібліотечні працівники повинні мати достатній активний лексичний запас фахової термінології, оскільки саме це забезпечує науково-виробничу комунікацію, сприяє її інтелектуалізації, полегшує процес засвоєння нових знань та їх реалізацію у фаховій діяльності, поглиблює набуті знання й навички, є засобом розширення професійно зумовленого словникового запасу, підвищує загальний культурний рівень.

Вищезазначене дозволяє сформулювати такі висновки:

аналіз наукової думки з досліджуваної теми засвідчив, що проблема формування професійних компетентностей працівників бібліотечно-інформаційної сфери досі не ставала об'єктом комплексного теоретичного вивчення. Тож, констатуємо епізодичність постановки окремих проблем, зазначимо, що наявна джерельна база розкриває, здебільшого, загальні питання, пов'язані з інформатизацією бібліотек, зокрема в контексті розвитку вмінь використання ІКТ, формуванні навичок наукової діяльності тощо;

розгляд семантики терміна «професійна компетентність» підтвердив, що він є багатоконтактним і передбачає цілісне поєднання знань, умінь, навичок, досвіду та особистісних якостей. На наш погляд, узагальненою ознакою прояву фахової компетентності можна вважати здатність особистості успішно адаптуватися в професійному середовищі відповідно до сучасних вимог, що супроводжуються постійними інноваціями та модернізацією галузі, а також спроможністю реалізувати власний творчий потенціал. Дослідження сутності поняття професійної компетентності працівників бібліотечно-інформаційної сфери як соціально-особистісного феномену допомогло осмислити важливість модернізації вітчизняної галузевої освіти і підтвердило потребу реформування вітчизняної освіти, зокрема щодо

впровадження змін до навчально-типових планів ВНЗ України, котрі випускають фахівців за спеціальностями «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», «Бібліотечна справа» тощо, а також упровадження предметно-тематичного циклу дисциплін зі спрямуванням на вивчення термінології бібліотечно-інформаційної сфери. Зазначене сприятиме розвитку позитивних професійно ціннісних орієнтирів у бібліотечних працівників, їхній успішній самореалізації й самоідентифікації в сучасному суспільстві.

Водночас проведене дослідження не претендує на повне й усебічне розв'язання порушених питань. Тож перспективними напрямами підвищення фахової компетентності працівників бібліотечно-інформаційної сфери вбачаємо в такому:

здійснення поглибленого аналізу трансформаційних процесів галузевої освіти в Україні в контексті аналогічних явищ у Європі;

розвиток кадрового потенціалу шляхом удосконалення системи атестації бібліотечних працівників, здатних до виконання складних наукових завдань, що сприятиме активізації та поглибленню теоретичних досліджень, вивченню міжнародного досвіду, розширенню міждисциплінарних зв'язків тощо;

застосування інноваційних тренінгових технологій у професійній підготовці та перепідготовці фахівців бібліотечно-інформаційної сфери, що розвиватиме комунікативну компетентність, креативне мислення, формуватиме навички самостійного прийняття рішень тощо;

створення постійно діючих науково-практичних семінарів і конференцій із проблем теоретичних засад сучасної системи бібліотечної освіти та практики;

систематичне проведення моніторингу щодо модернізації науково-інформаційної діяльності бібліотек України на засадах упровадження інновацій та передового зарубіжного досвіду в практичну діяльність книгозбірень;

створення державою умов для зацікавлення вітчизняними закладами освіти в підготовці висококваліфікованих, компетентних фахівців у бібліотечно-інформаційній сфері. Відповідно до цього, не втрачає актуальності постійне удосконалення розробок змістовного та методичного забезпечення навчального процесу за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «молодший спеціаліст» і «магістр» за напрямом підготовки 0201 «Культура»;

актуалізація уваги відповідних управлінських органів держави, наукової громадськості на важливості розроблення урядової програми щодо розвитку бібліотеки як інформаційного центру й формування престижу бібліотечної професії.

¹ Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників [Електронний ресурс]. – 2-ге вид., перероб. – Краматорськ, 2005. – Вип. 81. Культура та мистецтво. – 8 с. – Режим доступу: <http://abris.criinea.ua/docs/kvalif.pdf>. – Назва з екрана.

² *Бабич В.С.* Еволюція бібліотечно-інформаційної освіти : монографія / В.С. Бабич ; Київ, держ. ін-т культури : Нац. парламент, 6-ка України. – К., 1997. – 64 с.

³ *Білик О.* Бібліотеки та питання професіоналізації кадрів / О. Білик // Бібл. планета. – 2011. – № 2. – С. 26–30.

⁴ *Давидова І.О.* Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / І.О. Давидова ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2008. – 51 с.; *І ж.* Стратегічні орієнтири розвитку бібліотечної професії в сучасних соціально-комунікаційних умовах / І.О. Давидова // Вісн. Кн. палати. – 2008. – № 9 (146). – С. 17–20.

⁵ *Демчина Л.І.* Вища бібліотечно-інформаційна освіта в сучасній Україні: формування документологічної складової : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Л.І. Демчина ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2008. – 20 с.; *І ж.* Реформування змісту вищої бібліотечно-інформаційної освіти в контексті документологічної парадигми / Л.І. Демчина // Вісн. Кн. палати. – 2007. – № 3. – С. 28–31; *І ж.* Структурування дисциплін документально-комунікаційного циклу в умовах ступеневої освіти / Л. Демчина // Вісн. ХДАК : зб. наук. пр. – 2003. – Вип. 13. – С. 114–118.

⁶ *Загумення В.* Концепція підготовки спеціалістів зі спеціальності 7.020102. «Бібліотекознавство і бібліографія» / В. Загумення, М. Сенченко // Вісн. Кн. палати. – 1999. – № 4. – С. 17–18.

⁷ *Зозуля С.М.* Термінологічна компетентність як важливий чинник становлення фахівця в інформаційному середовищі / С.М. Зозуля // Від XIX до XXI ст.: трансформація бібліотек у контексті розвитку суспільства : до 125-річчя Харк. держ. наук. 6-ка ім. В.Г. Короленка : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (12–14 жовт. 2011 р., Харків) / Харк. держ. наук. 6-ка ім. В.Г. Короленка ; [уклад. О.П. Куніч; ред. кол.: В.Д. Ракитянська та ін.]. – Х. : ІРІС, 2011. – С. 230–235; *І ж.* Формування термінологічної компетентності бібліотечних фахівців у контексті інноваційного розвитку галузевої освіти / С.М. Зозуля // Наук. пр. Держ. наук.-пед. 6-ки України ім. В.О. Сухомлинського. Вип. 3. Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи / НАПН України. Держ. наук.-пед. 6-ка України ім. В.О. Сухомлинського ; [редкол.: Т.І. Ківшар (голова), П.І. Рогова (заст. голови) та ін.]. – К. : Нілан-ЛТД, 2012. – С. 254–262.

⁸ *Ільсанаєва В.О.* Бібліотечна освіта: нова парадигма розвитку / В.О. Ільсанаєва ; Нац. 6-ка України ім. В.І. Вернадського. – К. : Ред. журн. «Бібл. вісн.», 1996. – 256 с.; *І ж.* Бібліотечний фактор у становленні інформаційного суспільства: підсумки та завдання бібліотечної освіти 90-х рр. XX ст. – поч. XXI ст. / В.О. Ільсанаєва // Вісн. ХДАК : зб. наук. пр. – 2004. – Вип. 14. – С. 105–111.

⁹ *Кушнарєнко Н.* Бібліотечно-інформаційна освіта: орієнтир на майбутнє / Н. Кушнарєнко, А. Соляник // Вісн. Кн. палати. – 2002. – № 5. – С. 33–34; *І ж.* Концептуальні засади підготовки наукових кадрів у галузі книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства в Україні / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК : зб. наук. пр. – 2002. – Вип. 9. – С. 85–90.

¹⁰ *Муороха В.О.* Розвиток бібліотечної професії в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій / В.О. Муороха // Від XIX до XXI ст.: трансформація бібліотек у контексті розвитку суспільства : до 125-річчя Харк. держ. наук. 6-ка ім. В.Г. Короленка : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (12–14 жовт. 2011 р., Харків) / Харк. держ. наук. 6-ка ім. В.Г. Короленка ; [уклад. О.П. Куніч; ред. кол.: В.Д. Ракитянська та ін.]. – Х. : ІРІС, 2011. – С. 235–239.

¹¹ *Соляник А.* Підготовка наукових кадрів у галузі книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства в Україні / А. Соляник, Н. Кушнарєнко // Вісн. Кн. палати. – 2002. – № 7. – С. 33–35; *Б ж.* Формирование научно-исследовательской компетентности библиотечных специалистов [Электронный ресурс] / А.А. Соляник // Королєнківськ. читання 2010 : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. / Харк. Держ. наук. 6-ка ім. В.Г. Короленка ; [уклад. Н.І. Капустіна]. – Текст дані. – Х., 2011. – Режим доступу: korolenko.kharkov.com/78.html. – Назва з екрана.

¹² *Чачко А.С.* Библиотекари как социально-профессиональная группа : дис. ... д-ра пед. наук в виде науч. доклада : 05.25.03 / А.С. Чачко ; Москв. гос. ин-т культуры. – Москва, 1991. – 30 с.; *І ж.* Бібліотечна професіологія: професіологія бібліотечно-інформаційної діяльності : навч.-метод. посіб. для самопідгот. студ., магістрів та викл. / А.С. Чачко, О.О. Грозовська ; Київ, держ. ін-т культури, каф. бібліотекознавства. – К. : Четверта хвиля, 1997. – 99 с.; *І ж.* Бібліотечна професіологія : наук. посіб. / А.С. Чачко. – К., 1996. – 120 с.

¹³ *Шейко В.* Підготовка нової генерації бібліотечних фахівців: стан та перспективи / В. Шейко, Н. Кушнарєнко // Вісн. Кн. палати. – 1999. – № 4. – С. 19–21.

¹⁴ *Мартынова Л.С.* Непрерывное библиотечное образование: «точки роста» / Л.С. Мартынова // Библиотечное образование. – 2003. – № 6. – С. 34–40.

- ¹⁵ Марьисова Н.В. Профессиональное достоинство личности как главная составляющая психологии труда сотрудников библиотеки / Н.В. Марьисова // Библиотечное дело. – 2012. – № 3. – С. 27–29.
- ¹⁶ Каптерев А.И. Библиотечная профессионалогия: от научного направления к учебной дисциплине / А.И. Каптерев // Кадры культуры и проблемы их подготовки: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвященной 60-летию МГИК. – Москва, 1990. – С. 48–49; *Его же*. Библиотечная профессионалогия: монография / А.И. Каптерев; РГБ. – Москва, 1994. – 376 с.
- ¹⁷ Соколов А.В. Библиотечная профессионалогия в системе библиотечных наук / А.В. Соколов // Библиотечное дело. – 2003. – № 4. – С. 29–33; *Его же*. Библиотечный авангард информационного общества / А.В. Соколов // НТБ. – 2012. – № 2. – С. 51–60.
- ¹⁸ Сукиасян Э.Р. Библиотечная профессия и кадровый менеджмент: избранные статьи 2004–2011 / Э.Р. Сукиасян. – Санкт-Петербург: Профессия, 2011. – 430 с.; *Его же*. Общая и профессиональная культура библиотекаря и динамика развивающегося общества / Э.Р. Сукиасян // НТБ. – 2005. – № 2. – С. 40–43; *Его же*. Паспорт профессии библиотекаря в США / Э.Р. Сукиасян // Библиотечное дело. – 2004. – № 5. – С. 90–100.
- ¹⁹ Столяров Ю.Н. Библиотекарь: выбор профессии: мастер-класс профессора Ю.Н. Столярова / Ю.Н. Столяров. – Москва: Либерея-Библиоформ, 2010. – 176 с.
- ²⁰ Соколов А.В. Библиотечная профессионалогия ...
- ²¹ Напр.: Алтухова Г.А. Речевая культура библиотекаря / Г.А. Алтухова. – Москва: Профиздат, 2001. – 96 с.; Библиотека и библиотечная профессия в условиях информатизации общества: Всеукр. науч. конф. (22–24 верес. 1993 р.): тези доп. / Київ. держ. ін-т культури, ф-т біб.-інформац. систем / В.С. Бабич (відп. ред.). – К., 1993. – 132 с.; Библиотечная наука, освіта, професія у демократичній Україні: зб. наук. пр. / Київ. держ. ун-т культури і мистецтв; Ю.Л. Афанасьєв (ред.). – К., 1998. – 108 с.; Библиотечная профессия: беспереверне навчання / Нац. парлам. б-ка України; І. Цурина (відп. ред.), С. Кравченко (підгот.). – К., 2007. – 52 с.; Гулина Е.Ю. Библиотечная профессия как ключевой фактор подготовки библиотечно-информационных специалистов: дис. ... канд. пед. наук: 05.25.03 / Е.Ю. Гулина; Федер. агентство по культуре и кинематограф.; Самарская гос. акад. культуры и искусств. – Самара, 2009. – 229 с.; Добко Т. До питання розвитку термінології бібліотечно-інформаційної сфери / Т. Добко // Вісн. Кв. палати. – № 8. – 2011. – С. 13–17; Дубова С.В. Розвиток професіології інформаційної сфери – соціально-педагогічна вимога інформаційного суспільства / С.В. Дубова // Документознавство. Бібліотечне інформатичне дослідження: проблеми науки, освіти, практики: матеріали III Міжпар. наук.-практ. конф. (16–18 трав. 2006 р., Київ). – К., 2006. – С. 164–166; Захарченко М.П. Інфраструктура мотивації молодих бібліотечних спеціалістів (по матеріалах дослідження) / М.П. Захарченко // НТБ. – 2012. – № 2. – С. 34–39; Карпенко О.В. Аналітичне мислення бібліотечно-інформаційного фахівця у процесі формування вторинної інформації / О.В. Карпенко // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В.О. Сухомлинського. Вип. 3. Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В.О. Сухомлинського; [ред. кол.: Т.І. Ківишар (голова) та ін.]. – К., 2012. – С. 78–86; Коваленко І. Професійна складова формування правової культури майбутніх фахівців бібліотечно-інформаційної сфери / І. Коваленко // Вісн. Кв. палати. – 2007. – № 3. – С. 31–32; Калегаєва С.Д. Професійна компетентність бібліотечних кадрів в контексті модернізації бібліотек / С.Д. Калегаєва // Інформ. бюл. РБА. – 2004. – № 32. – С. 66–69; Компетентність – ключ до оновлення змісту бібліотечної роботи [Електронний ресурс] // Нац. б-ка України для дітей: україні. версія. Текст і граф. дані. – К. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=5290>. – Назва з екрана; Коржик Н.А. Библиотека в информационно-коммуникационном пространстве / Н.А. Коржик // Культурология та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матеріали міжнар. наук. конф. (8–9 груд. 2011 р.) / Харк. держ. акад. культури. – Х.: ХДАК, 2011. – С. 186–188; Костирко Т. Библиотечная имиджология как професійна інновація / Т. Костирко // Вісн. Кв. палати. – 2011. – № 2. – С. 22–23; Мельник С.В. Професійно-кваліфікаційне забезпечення в Україні сфери бібліотечного інформатичного дослідження та інформатичної / С.В. Мельник // Бібліотечне інформатичне дослідження. Документознавство. Інформатика. – 2011. – № 2. – С. 7–12; Перевиця В.В. Артисизм як професійна інновація та особистісна характеристика бібліотечного фахівця / В.В. Перевиця // Библиотечное дело. – № 3. – 2011. – С. 121–126; Потанина Е.А. Мотивация трудовой деятельности работников библиотек: на материале Уральского региона: автореф. ... канд. пед. наук: 05.25.03 / Е.А. Потанина. – Челябинск, 2008. – 16 с.; Професійна компетентність бібліотечного фахівця – запорука ефективного функціонування бібліотеки: метод. поради [Електронний ресурс] бібліотечного фахівця / Запорук Л.С. Шумко; Управл. культури і туризму Черкаської облдержадміністрації, Обл. універ. наук. б-ка ім. Т. Шевченка. – Текст дані. – Черкаси. – 2009. – 16 с. – Режим доступу: library.uk.ua. – Назва з екрана; Слободяник М.С. Библиотека будущего начинается сегодня / М.С. Слободяник // Бібл. планета. – 1999. – № 4. – С. 28–29; *Його же*. Библиотечная наука в Украине: до підсумків десятирічного розвитку / М.С. Слободяник // Бібл. планета. – 2002. – № 1. – С. 6–13; *Його же*. Методологічні засади розвитку вищої бібліотечної освіти в Україні / М.С. Слободяник // Філософія освіти XXI ст.: проблеми і перспективи: методол. семінар, (22 листоп. 2000 р.)

- зб. наук. пр. – К.: Знання, 2000. – Вип. 3. – С. 475–478; Соловйенко Г.И. Проблемы и перспективы развития библиотечной терминологии в Украине [Электронный ресурс] / Г.И. Соловйенко // Б-ки нац. акад. наук: проблеми функціонування, тенденції розвитку. – Електронний дан. (1 файл). – К., 2005. – Вип. 3. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2005/05sgibtu.html>. – Заглавие з екрана; *Його же*. Развитие библиотечной терминологии в Украине в другой половине XX столетия: автореф. дис. ... канд. ист. наук: 07.00.08 / Г.И. Соловйенко; НБУВ. – К., 2006. – 18 с.; Терно В.В. Підготовка фахівців з інформаційно-бібліотечною діяльністю / В.В. Терно // Вісн. Кв. палати. – 1997. – № 3. – С. 15–17; Трушина Н.А. Новый кодекс этики российского библиотекаря / И.А. Трушина // НТБ. – № 9. – 2011. – С. 25–29; Шаарова Ю.Н. Средняя профессиональная библиотечная школа как фактор совершенствования информационно-культурной среды региона: дис. ... канд. пед. наук: 05.25.03 / Ю.Н. Шаарова; Мин. культ. и мас. коммуникаций РФ; Краснодар. гос. ун-т культуры и искусств. – Краснодар. – 2005. – 181 с.; *Almohammadi D.* Library instruction courses: past lessons, future plans [Библиотечна освіта: уроки минулого та плани на майбутнє] / D. Almohammadi, M. Sayyad // Library Philosophy and Practice. – 2006. – Vol. 9, № 1 (Fall); *Nkehem E.N.* Effect of cooperative, competitive, and individual use of self instruction method (SIM) on learners' achievement in library skills [Вплив кооперативної, конкурентної та індивідуальної моделі методу самоосвіти (MCO) на здобуття бібліотечних навичок] / E.N. Nkehem, H.I. Okon // Library Philosophy and Practice. – 2006. – Vol. 9, № 1 (Fall); *Bradley F.* Our space. professional development for new graduates and professionals in Australia [Наш простір: професійний розвиток випускників та молодих фахівців в Австралії] / F. Bradley, F. Dalby, A. Spencer // IFLA Journal. – 2009. – № 35 (3). – P. 232–242; *Karciaz M.* Zawod bibliotekarz: swiadomosc i kszaltowanie [Професія бібліотекаря: свідомість і відповідність] / M. Karciaz // Bibliotekarz. – 2006. – № 10. – P. 11–14; *Kniffel L.* 12 ways libraries are good for the country [12 шляхів розвитку бібліотек, визначальних для країни] / L. Kniffel // American Libraries (web). – 2011. – Jan/Febr. – [3] p.; *McDowell K.* Surveying the field: The research model of women in librarianship, 1882–1898 [У полі розгляду: дослідницька модель жінок у бібліотечній справі, 1882–1898] / K. McDowell // The Library Quarterly. – 2009. – Vol. 79, № 3. – P. 279–300; *Ramsay K.M.* The Embedded Librarian [Інтегрований бібліотекар] / K.M. Ramsay, J. Kunie // Library Journal. – 2006. – 4 January; *Tiangos H.-L.* Library innovations in the 21st century: an international perspective [Бібліотечні інновації в 21 столітті: міжнародна (світова) перспектива] / H.-L. Tiangos, D. Jan // Chinese Librarianship. – 2007. – № 23; *Zhang Y.* The LIS international perspective: real, needed and supported [Міжнародні перспективи бібліотечної та інформаційної науки (LIS): сучасний стан, проблеми та основні напрямки розвитку] / Y. Zhang // Library Connect. – 2006. – Vol. 4, № 3 та ін.
- ²² Зозуля С.М. Професійна компетентність: дослідження сутності поняття в контексті бібліотечної професіології / С.М. Зозуля // Сучасна бібліотека в інноваційному освітньому просторі: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (14–15 берез. 2013 р., м. Луганськ) / ред. кол.: Ж.В. Марфіна та ін. – Луганськ: Вид-во ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2013. – С. 144–153.
- ²³ Там само.
- ²⁴ Безрученко Ю.В. Професійна культура фахівця: теоретичні аспекти // Вісн. Луганського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Педагогічні науки, Част. II. – 2012. – лютий № 4 (239). – Вид-во ЛНУ ім. Т. Шевченка. – С. 14–16; *Лозовська В.* Концептуальні засади професійного саморозвитку сучасної особистості / В. Лозовська // Наук. вісн. Ін-ту проф.-тех. освіти НАПН України. Вип. 1. Професійна педагогіка: зб. наук. праць / Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України; [ред. кол.: В.О. Радкевич (голова) та ін.]. – К.: Вид-во ППТО НАПН України, 2011. – С. 33–39.
- ²⁵ Криченко А.И. Культурология: учеб. пособ. для вузов. – 3-е изд. – Москва: Академический проект, 2002. – 496 с.; *Максимов Л.Н.* Перспективы изучения феномена профессиональной культуры / Л.Н. Максимов // Вестн. Саратовского гос. техн. ун-та. – 2007. – Вып. 1. – С. 256–261; *Соколова Г.Н.* Труд и профессиональная культура: опыт социологического исследования / Г.Н. Соколова. – Минск: Изд-во БГУ, 2000. – 142 с.
- ²⁶ Професійна етика [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енцикл. [укр. версія]. – Електронний текст дані. – К., 2013. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана.
- ²⁷ «Бібліотекарі та інші інформаційні працівники обмінюються професійним досвідом із колегами ... і консультують нових працівників, допомагають їм долучитися до професійної спільноти та розвинути фахові навички. Вони беруть участь у діяльності професійних асоціацій, а також долучаються до розроблення теоретичних та практичних проблем галузі. Бібліотекарі та інші інформаційні працівники прагнуть здобути репутацію та статус, заснований на професіоналізмі та етичній поведінці» / Цит. за: Кодекс етики ІФЛА для бібліотекарів та інших інформаційних працівників [Електронний ресурс] / [робоча група: Loida Garcia-Febro, Jane Husted, Hermann Rosch, Paul Sturges та Amelie Vallotton; переклад з англ. В. Пашкової]. – Режим доступу: <http://www.ifla.org/en/news/ifla-code-of-ethics-for-librarians-and-other-information-workers>. – Назва з екрана.
- ²⁸ Луговий В.І. Компетентності та компетенції: поняття-термінологічний дискурс / В.І. Луговий // освіта України: (додаток 1). – К.: Гнозис, 2009. – № 3. – С. 8–14.

²⁹ Зарубіжними дослідниками поняття «компетенції», «компетентність», «ключові компетенції», «ключові кваліфікації», «професійна компетентність», «професійно важливі особистісні якості», «ключові навички» уживаються як синонімічні / Дяв.: The Definition and Selection of Key Competencies. Executive Summary [Electronic resource]. – Electronic data. – www.deseco.admin.ch/bfs/desecco/en/index/02.parsys.43469.downloadList.2296.DownloadFile.tmp/2005.dskexecutivesummary.en.pdf. – Name from a screen.

³⁰ Definition and Selection of Competencies in the OECD Context: Analysis of Theoretical and Conceptual Foundations [Electronic resource] / L.H. Salganik, D.S. Rychen, U. Moser, J.W. Konstant. – SFSO, Neuchâtel. – 51 p. – Electronic data: www.deseco.admin.ch/bfs/desecco/en/index/02.parsys.43469.downloadList.2296.DownloadFile.tmp/2005.dskexecutivesummary.en.pdf. – Name from a screen; Definition and Selection of Competencies. Country Contribution Process: Summary and Country Report. – Uri Peter Trier. – University of Neuchâtel, 2001. – October. – 279 p.

³¹ Зимняя Н.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования [Электронный ресурс] / И.А. Зимняя // Эйдос : интернет-журн. – 2006. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>. – Заглавие с экрана; Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / [Н.М. Бібік, Л.С. Ващенко, О.І. Локшина та ін.]. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.; Компетентнісно орієнтована освіта: досвід, проблеми, перспективи // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (5–6 листоп. 2008 р., м. Донецьк) : у 3-х т. – Донецьк : Каштан, 2008. – Т. 1. – 468 с.

³² Соляник А.А. Формирование ...

³³ Про затвердження Національної рамки кваліфікації : постанова Кабінету Міністрів України від 23 листоп. 2011 р. // Уряд. кур'єр. – 2012. – 18 січ. (№ 9 (4653)). – С. 9–10.

³⁴ Зозуля С.М. Професійна компетентність ...

³⁵ Зыгмантович С.В. Компетентностный подход к профессиональной подготовке будущих библиотекарей [Электронный ресурс] / С.В. Зыгмантович. – Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/cgitea2005/disk/31.pdf>. – Заглавие с экрана.

³⁶ Інформаційна культура [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енцикл. : [укр. версія]. – Електронний текст дані. – К., 2013. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана.

³⁷ Виноградов В.А. Информационные потребности и информационная культура / В.А. Виноградов, Л.В. Скворцов // Теория и практика общественно-научной информации. – Москва, 1990. – Вып. 4. – С. 48–60.

³⁸ Петренко Л.М. Експлікація поняття «інформаційно-аналітична компетенція» / Л.М. Петренко // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В.О. Сухомлинського. Вип. 3. Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В.О. Сухомлинського; [редкол.: Т.І. Кішвар (голова) та ін.]. – К., 2012. – С. 69–78.

³⁹ Столяренко Л.Д. Основы психологии / Л.Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону, 1997. – 327 с.

⁴⁰ Культура компетентність [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія : [укр. версія]. – Електронний текст дані. – К., 2013. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана.

⁴¹ Професіоналізм // Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К., Ірпін'я : Перун, 2004. – С. 995.

⁴² Професійна етика [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія : [укр. версія]. – Електронний текст дані. – К., 2013. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана.

⁴³ Зозуля С.М. Формування термінологічної ...

⁴⁴ Там само.

⁴⁵ Бірюкова Т.Л. Термінологічна грамотність як обов'язкова складова професіоналізації та адаптації в науковому середовищі / Т.Л. Бірюкова // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (10–12 верес. 2009 р., м. Одеса) / під заг. ред. В.Г. Спрінсяна. – Одеса : Друк, 2009. – С. 59–61.

⁴⁶ Огар Е.І. Термінознавчі дисципліни у навчальному процесі / Е.І. Огар // Українська термінологія сучасність : зб. наук. пр. / відп. ред. Л. Симоненко. – К.: КНЕУ, 2001. – Вип. 4. – С. 347–349.

The author of the article highlights the approaches of different authors to the semantics of the term «professional competence». The structural components of professional competence of library and information sector staff have been determined. The investigator suggests the perspective directions of increasing the level of librarians' proficiency in the context of an educational transformation. The key aspects of the conceptual apparatus development have been considered on the basis of which the definitions of certain concepts, for example «professional culture of an expert» and «professional competence», have been generated

Оксана Матвієнко, Михайло Цивін

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД PR-ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто інформаційний супровід PR-діяльності, який визначено як аналітичний PR або контент-діяльність. Показано зв'язок інформаційного супроводу PR-діяльності з науково-інформаційною діяльністю, висвітлено сучасні види інформаційного супроводу, наголошено на інтелектуальній зміні аналітичної PR-діяльності.

Зв'язки з громадськістю як вид соціально-комунікативної діяльності характеризується широким спектром соціального призначення: встановлення й підтримка взаємозв'язків і співробітництва між організацією (особою) та суспільством, управління процесами вирішення проблем, спірних питань, формування громадської думки про товар, особу, компанію, подію тощо.

Будь-який із цих видів діяльності здійснюється в інформаційному полі, семантичні ресурси якого одночасно створюються певними напрямками PR-діяльності, і використовуються для ефективної реалізації цієї діяльності у виді її інформаційного супроводу шляхом створення інформаційних продуктів та надання послуг. Природно, використання таких ресурсів є окремим видом діяльності, який супроводжує зв'язки з громадськістю на всіх етапах реалізації передбачених PR-заходів.

Незважаючи на важливість і актуальність інформаційного супроводу PR-діяльності, узгодженої думки щодо його сутності й змісту не існує.

Власне, і саме поняття «інформаційний супровід» стосовно PR-діяльності фактично не розкривається в навчальних посібниках із PR, а в діяльності дутсорсингових PR-агенцій розуміється досить широко. Так, на сайті комунікаційної агенції «Comagency»¹, яка пропонує свої послуги із розробки та реалізації глобальних і локальних комунікаційних кампаній, інформаційний супровід заходу або діяльності визначається як *спрямоване створення «інформаційного шуму» в Інтернеті та off-line ЗМІ.*

Одним з адекватних, на наш погляд, визначень поняття «інформаційний супровід», знайдених у Інтернет-джерелах, є таке:

Інформаційний супровід – варіант інформаційного забезпечення, застосовуваний при формуванні й реалізації різного роду програм, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт².

Оскільки інформаційний супровід визначається як варіант інформаційно-забезпечення, для уточнення й з'ясування відмінності між цими поняттями звернемось до визначення терміну «супровід».